

erklæring krævede magtanvendelse eller sanktioner mod Sydafrika og Portugal for at tvinge dem til at samarbejde med FN om gennemførelsen af sanktionerne mod Sydrhodesia.

Hovedlinien i de mange afro-asiatiske indlæg kan opsummeres i følgende 4 punkter:

a) Sanktionerne er slået fejl. Tanzanias ambassadør påviste, hvorledes en række landes — bl. a. Frankrigs, Japans og Vesttysklands — eksport til Sydrhodesia var steget kraftigt i løbet af det første kvartal af 1967, og hvorledes en række af de varer, sanktionerne var rettet imod, stadig blev eksporteret direkte eller over datterselskaber af udenlandsk ejede foretagender i Sydrhodesia og Sydafrika. Liberia udtalte bl. a., at EFTA-landenes eksport til Sydrhodesia — bortset fra Storbritanniens — var øget væsentligt i første halvdel af 1967. I den anledning udtaltes det fra dansk side på Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges vegne, at ikke alene havde de fire lande loyalt overholdt de bindende sanktioner, men de havde lige fra begyndelsen rettet sig efter de ikke-bindende sikkerhedsrådsresolutioners henstillinger om at afbryde samhandelen med Sydrhodesia.

b) Kun ved at tvinge Sydafrika og Portugal til at samarbejde om sanktionernes gennemførelse kunne disse gøres effektive, og det blev i denne forbindelse påpeget, at Zambias befolkning blev påført store lidelser ved sanktionernes gennemførelse. Indtil nu havde den eneste virkning af sanktionerne været et endnu tættere økonomisk, politisk og militært samarbejde mellem Sydafrika, Portugal og Sydrhodesia.

c) Storbritannien havde fortsat det fulde ansvar for en løsning af Sydrhodesia-spørgsmålet, og hvis man fra britisk side ikke ville eller kunne gøre sanktionerne effektive, måtte man anvende magt. Tanzanias ambassadør udtrykte sin harme således: Hvis de vestlige lande havde kunnet gå i krig mod nazisterne, hvorfor kunne de så ikke gå i krig mod racisterne i Salisbury? Zambias repræsentant gik så vidt som til at beskyldte Labour-regeringen for racisme, fordi den ikke havde benyttet et tilbud om at bruge Zambia som base for en militær aktion mod Smith-regimet.

d) Nationalistbevægelsernes anvendelse af magt i kampen for befrielse af Zimbabwe blev endosseret fuldt ud, og udenrigsminister Brown blev stærkt kritiseret for i generaldebatten at have beklaget sådan magt-anvendelse. Det krævedes, at Storbritannien foranledigede tilbagetrækning af de syd-afrikanske styrker, der var kommet Sydrhodesia til hjælp ved nedkæmpelsen af nogle bevæbnede nationalistgrupper, der i sommeren 1967 var trængt ind i Sydrhodesia fra Zambia. Deres fortsatte tilstedeværelse i Sydrhodesia blev betegnet som åben aggression.

De kommunistiske lande støttede i deres indlæg kravet om magtanvendelse, samtidig med at de udnyttede de propagandamuligheder, Sydrhodesia-situationen gav dem. I et indlæg fra sovjetisk side blev „imperialisterne“ og NATO-landene således beskyldt for at støtte Smith-regimet, og der blev rettet kraftige angreb på Storbritannien, USA og Vesttyskland for ikke at have gennemført sikkerhedsrådets beslutninger vedrørende Sydrhodesia.

Fra dansk side udtaltes, at det måtte være udelukket at overveje nogen form for magt-anvendelse, så længe ikke hver eneste af de i pagten foreskrevne ikke-voldelige metoder havde været afprøvet og haft tid til at virke, og der advaredes mod at afskrive økonomiske sanktioner som et effektivt våben. Da sanktionerne ikke var altomfattende, og ikke alle lande efterlevede dem, måtte det være muligt at udvide og effektivisere dem. Når de relevante oplysninger forelå, ville Danmark være rede til i sikkerhedsrådet at yde sin støtte hertil.

Sanktioner var som andre politiske midler langsomt virkende, men dette måtte afvejes mod den kendsgerning, at de tenderer til at undgå blodsudgydelse og voldshandlinger med uoverskuelige konsekvenser. Hvis Smith-regimet fik det indtryk, at dets udholdenhed ville få det internationale samfund til at give op, kunne det betyde sanktionsinstrumentets fallit. Storbritannien havde under generaldebatten erklæret fortsat loyalt at ville gennemføre de økonomiske sanktioner og opfylde sit ansvar i henhold til sikkerhedsrådets resolutioner. Denne beslutningsholdning kunne muligvis fortolkes som en indikation af, at den britiske regering